הַלַּיְלָה. הַגָּהּ: וְטוֹב לִישֹׁן (טו) רָחוֹק מִן הָאָרוֹן (מרדכי) [הגהות מיימוניות סוף פ״ג ד״ה כל]. (טז) וּמִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לוֹמַר תִּשְׁבָּחוֹת וְשִׁירוֹת בַּלַּיְלָה, לֹא יִישַׁן שָׁם (מהר״י ווייל (סי׳ קנ״א)). וְהַחַזָּנִים הַמִּתְפַּלְּלִים כָּל הַיּוֹם, לֹא יֵעוֹרוּ כָּל הַלַּיְלָה כִּי מְאַבְּדִין קוֹלָם כְּשֶׁאֵינָם יְשֵׁנִים (מהרי״ל (הל׳ ליל יוה״כ סעי׳ יג)):

תרכ מִנְהָג יָפֶה לְקַצֵּר בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א [*] (א) [א]**טוֹב** (א) **לְקַצֵּר בְּפִיּוּטִים וּבִסְלִיחוֹת שַׁחֲרִית, כְּדֵי לְמַהֵר בְּעִנְיָן שֶׁיִּתְפַּלֵּל מוּסָף** (ב) **קֹדֶם שֶׁבַע שָׁעוֹת:**

א טור וְהַגָּהוֹת מַיְימוֹנִי (סוף פ״ג ד״ה צריך).

תרכא סֵדֶר קְרִיאַת הַתּוֹרָה וּמִילָה בְּיוֹם כִּפּוּר. וּבוֹ ו׳ סְעִיפִים:

א מוֹצִיאִין שְׁנֵי סְפָרִים, [א]**בָּרִאשׁוֹן** (א) **קוֹרִים שִׁשָּׁה** (ב) **בְּפָרָשַׁת** (א) [ב]**אַחֲרֵי מוֹת עַד ׳וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה׳׳,** [*] **וְאִם חָל בְּשַׁבָּת** (ג) **קוֹרִים שִׁבְעָה,** (ג) (ד) **וּמַפְטִיר קוֹרֵא בַּשֵּׁנִי בְּפִנְחָס ׳וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ׳, וּמַפְטִיר בִּישַׁעְיָה** (ג׳ נז יד נח יד) **׳וְאָמַר סֹלּוּ סֹלּוּ פַּנּוּ דָרֶךְ׳ עַד ׳כִּי פִּי ה׳ דִּבֵּר׳: ב** (ג) (ה) [ג]**מִילָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, מָלִין** (ו) **בֵּין יוֹצֵר לְמוּסָף אַחַר קְרִיאַת הַתּוֹרָה, וּלְאַחַר הַמִּילָה אוֹמְרִים ׳אַשְׁרֵי׳** (וְהַמִּנְהָג לָמוּל (ז) אַחַר ׳אַשְׁרֵי׳) (מנהגים (לרי״א טורנא מנהג יוה״כ)). [ד]**וְאִם הוּא** (ח) **בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לָצֵאת מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, אֵין מָלִין** (ט) **עַד אַחַר חֲזָרַת סֵפֶר תּוֹרָה,**

א מִשְׁנָה מְגִלָּה כ״א (ע״א). ב בְּרַיְיתָא שָׁם ל״א (ע״א). ג מָרְדְּכַי (אות תשכז) וְהָרוֹקֵחַ (סי׳ ריז) וְהַגָּהוֹת אַחֲרוֹנוֹת דְּמָרְדְּכַי פָּרֶק י״ט דְּשַׁבָּת (אות תע). ד שָׁם בְּהַגָּהוֹת.

בַּאֵר הֵיטֵב

עָנְשׁוֹ גָּדוֹל, מָצָאתִי. יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁחָל בְּשַׁבָּת אֵין מְקַבְּלִין שַׁבָּת, אֲבָל ׳מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת׳ יֵשׁ לְאָמְרוֹ, שְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט אות ח):

א (א) **לְקַצֵּר.** וְכָתַב בַּהַגָּהוֹת מִנְהָגִים (לרי״א מטורנא הגהה קסב) שֶׁאִם הוּא סוֹף שֵׁשׁ, יְדַלְּגוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם. וּמְחֻיָּב כָּל יָחִיד לוֹמַר לְפָחוֹת עֲשָׂרָה וִדּוּיִם, אַרְבָּעָה בְּאַרְבַּע תְּפִלּוֹת וְאַרְבָּעָה בַּחֲזָרַת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וּשְׁנֵי פְּעָמִים אֶחָד בְּמִנְחָה וְאֶחָד בְּמַעֲרִיב, כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה פְּעָמִים שֶׁהָיָה מַזְכִּיר הַכֹּהֵן גָּדוֹל אֶת הַשֵּׁם:

א (א) **אַחֲרֵי מוֹת.** וְהַמִּצְטַעֵר עַל מִיתַת בְּנֵי אַהֲרֹן וּמוֹרִיד דְּמָעוֹת עֲלֵיהֶם בְּיוֹם כִּפּוּר, מוֹחֲלִין לוֹ עֲווֹנוֹתָיו וּבָנָיו אֵין מֵתִים בְּחַיָּיו. זֹהַר (אחרי נז ע״ב) וְהָאַר״י זַ״ל. וּמִצְוָה לִלְמֹד בְּיוֹם כִּפּוּר מִשְׁנָיוֹת יוֹמָא, גַּם לִלְמֹד בְּסוֹף יוֹמָא הַמַּאֲמָרִים הַמְדַבְּרִים בְּמַעֲלוֹת הַתְּשׁוּבָה, עַיֵּן שְׁלָ״ה (עמוד התשובה סל״ו). וְאֵין לְתַלְמִיד חָכָם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּלְהַשְׁמִיט מִלְּהִתְפַּלֵּל הַתְּפִלּוֹת וְהַסְּלִיחוֹת וּבַקָּשׁוֹת עִם הַצִּבּוּר. שְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט): (ג) **וּמַפְטִיר.** בַּהַפְטָרָה אֵין אוֹמְרִים מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ רַק וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ וְגוֹ׳. דַּרְכֵי מֹשֶׁה (ס״ב) וְאַחֲרוֹנִים: **ב** (ג) **מִילָה.** וְאוֹמְרִים זְכֹר בְּרִית, וְאִם חָל בְּשַׁבָּת אוֹמְרִים

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [בשו״ע] **טוֹב לְקַצֵּר כו׳.** וְכָתַב בְּשׁוּ״ת הַר הַכַּרְמֶל סִימָן כ״ז בְּמַעֲשֶׂה שֶׁאֵרַע בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּעֵת חֲזָרַת הַתְּפִלָּה בְּקוֹל רָם אֵצֶל פִּיּוּט לְאֵל עוֹרֵךְ דִּין נָפְלָה דְּלֵקָה בָּעִיר רַחֲמָנָא לִצְלָן וּבָרְחוּ כֻּלָּם מִבֵּית הַכְּנֶסֶת וְגַם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר עָקַר מִמְּקוֹמוֹ וְהָלַךְ לְבֵיתוֹ גַּם הִפְסִיק בִּדְבָרִים וּשְׁאָר עִנְיָנִים, הַהֶפְסֵק הַזֶּה מִיקָּרֵי אֹנֶס מֵאַחַר שֶׁלֹּא נִשְׁאֲרוּ עֲשָׂרָה דְּצָיְיתִי לְהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וְכֵיוָן שֶׁשָּׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר כָּל הַתְּפִלָּה חוֹזֵר לְרֹאשׁ, וְשָׁהָה לִגְמֹר כֻּלָּהּ מִיקָּרֵי שִׁעוּר הַתְּפִלָּה בְּלֹא הַפִּיּוּטִים, וְכָאן שֶׁהוּא בִּשְׁלֹשָׁה בְּרָכוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת אֲפִלּוּ לֹא שָׁהָה רַק שְׁהִיָּה מוּעָטֶת נַמִּי חוֹזֵר לְרֹאשׁ, כֵּיוָן דְּשָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת בְּרָכָה אַחַת הִיא נֶחֱשֶׁבֶת וְחוֹזֵר לִתְחִלָּתָהּ, הָכִי נַמִּי לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל דְּהָוֵי אֹנֶס מֵחֲמַת הַבָּהָלָה וְהַטִּרְדָּא צָרִיךְ לַחֲזֹר לְרֹאשׁ. (לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי בְּהֶפְסֵק בְּשָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת כּוּלֵּי עָלְמָא מוֹדִים דְּאַף בְּהֶפְסֵק שֶׁלֹּא מֵחֲמַת אֹנֶס, וְדַוְקָא בְּמָקוֹם דְּבָעִינַן שָׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לַחֲזֹר לְרֹאשׁ, בָּזֶה מְחַלְּקִים הַפּוֹסְקִים בֵּין מֵחֲמַת אֹנֶס, עַיֵּן שָׁם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת דַּאֲפִלּוּ לֹא שָׁהָה כו׳ פּוֹסֵק וְכֵן בְּשָׁהָה בְּאֶמְצַע הָעִנְיָן לַחֲזֹר לְרֹאשׁ בְּרָכָה לְבַד, אֵין חִלּוּק בֵּין הֶפְסֵק מֵחֲמַת אֹנֶס אוֹ לֹא). מִיהוּ הַפִּיּוּט שֶׁכְּבָר אָמְרוּ, אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלוֹמַר כְּשֶׁחוֹזֵר הַשָּׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת, אֲבָל זָכְרֵנוּ וּמִי כָּמוֹךָ, מֵאַחַר שֶׁהֵם מִמַּטְבֵּעַ הַבְּרָכָה צָרִיךְ לְאָמְרָם שֵׁנִית, וְאַף עַל גַּב דְּאִם שָׁכַח אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר, הָכָא שָׁאנֵי, עַיֵּן שָׁם:

א [בשו״ע] **וְאִם חָל בְּשַׁבָּת כו׳.** וְעַיֵּן בְּסִימָן רפ״ב (מג״א סק״ב) שֶׁאֵין מוֹסִיפִין, מִשּׁוּם דְּרָאשֵׁי הַפָּרָשִׁיּוֹת מְצֻיָּנִים מֵעִנְיָן כַּפָּרָה כו׳, עַיֵּן שָׁם, וֶהֱבִיאוֹ בַּאֵר הֵיטֵב (שם סק״ד) וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁבַּתְּהִלִּים, שֶׁהֵם שְׁמִירָה לְקֶרִי [וְהַיְנוּ לְבַד הַקְּרִיאַת שְׁמַע שֶׁקּוֹרִין בְּכָל יוֹם], וְטוֹב שֶׁלֹּא יַעֲטֹף בְּכָרִים וּכְסָתוֹת הַמְחַמְּמִין וְעַל כָּל פָּנִים לֹא יְכַסֶּה רַגְלָיו: (טו) **רָחוֹק מִן הָאָרוֹן.** פֶּן יָבוֹא לִידֵי הֲפָחָה: (טז) **וּמִי שֶׁאֵינוֹ וְכו׳.** דְּטַעַם הֶתֵּר הַשֵּׁנָה הוּא, מִשּׁוּם שֶׁלָּן שָׁם לְצֹרֶךְ מִצְוָה, לָכֵן מֻתָּר לִישֹׁן [הַגְּרָ״א עַיֵּן שָׁם]. טוֹב לִלְמֹד בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מִשְׁנָיוֹת מַסֶּכֶת יוֹמָא, גַּם לִלְמֹד הַמַּאֲמָרִים מִסּוֹף יוֹמָא הַמְדַבְּרִים מֵעִנְיַן הַתְּשׁוּבָה. וְאֵין לְתַלְמִיד חָכָם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּלְהַשְׁמִיט מִלּוֹמַר הַתְּפִלּוֹת וְהַסְּלִיחוֹת עִם הַצִּבּוּר [אַחֲרוֹנִים]:

א (א) **טוֹב לְקַצֵּר.** וְאִם הוּא סוֹף שֵׁשׁ (א) יְדַלְּגוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ, כִּי אִם יְאַחֲרוּ עַד שָׁעָה שְׁבִיעִית כְּבָר הִגִּיעַ זְמַן הַמִּנְחָה: (ב) **קֹדֶם שֶׁבַע שָׁעוֹת.** לְכַתְּחִלָּה רָאוּי (ג) לִהְיוֹת זָהִיר לְהַתְחִיל תְּפִלַּת מוּסָף קֹדֶם שֵׁשׁ שָׁעוֹת וּמֶחֱצָה עַל הַיּוֹם, לְפִי שֶׁבְּשֵׁשׁ וּמֶחֱצָה הוּא זְמַן תְּפִלַּת מִנְחָה גְּדוֹלָה שֶׁהִיא תְּדִירָה יוֹתֵר מִתְּפִלַּת מוּסָף, וּמִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד אִם אֵרַע שֶׁנִּתְאַחֵר תְּפִלַּת מוּסָף עַד חֲצִי שֶׁבַע אוֹ אַחַר שֶׁבַע יֵשׁ לְהִתְפַּלֵּל מוּסָף קֹדֶם וְאַחַר כָּךְ מִנְחָה, [א]אִם לֹא שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ זְמַן מִנְחָה קְטַנָּה. וְצָרִיךְ כָּל יָחִיד לוֹמַר (ג) עֲשָׂרָה וִדּוּיִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְפָחוֹת, אַרְבָּעָה בְּאַרְבַּע תְּפִלּוֹת וְאַרְבָּעָה בַּחֲזָרַת הַשַּׁ״ץ וּשְׁתֵּי פְּעָמִים אֶחָד בְּמִנְחָה וְאֶחָד בַּמַּעֲרִיב, כְּנֶגֶד עֶשֶׂר פְּעָמִים שֶׁהָיָה כֹּהֵן גָּדוֹל מַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים:

א (א) **קוֹרִין שִׁשָּׁה.** מִפְּנֵי שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ יוֹתֵר מִשְּׁאָר יוֹם טוֹב שֶׁאָסוּר בְּכָל מְלָאכָה, לְפִיכָךְ מוֹסִיפִין אֶחָד, (א) וְאֵין מוֹסִיפִין יוֹתֵר: (ב) **בְּפָרָשַׁת אַחֲרֵי מוֹת.** אִיתָא בַּזֹּהַר (אחרי נז ע״ב), כָּל מִי שֶׁמִּצְטַעֵר עַל מִיתַת בְּנֵי אַהֲרֹן אוֹ מוֹרִיד דְּמָעוֹת עֲלֵיהֶם, מוֹחֲלִין לוֹ עֲווֹנוֹתָיו, וּבָנָיו אֵינָם מֵתִים בְּחַיָּיו. וְהָעִקָּר בָּזֶה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתֵּן לֵב לָשׁוּב מֵעֲבֵרוֹת שֶׁבְּיָדוֹ, אִם בָּאֲרָזִים נָפְלָה שַׁלְהֶבֶת מַה יַּעֲשׂוּ אֱזוֹבֵי הַקִּיר [מַטֵּה אֶפְרַיִם (סי׳ תריט סנ״א)]: (ג) **קוֹרְאִים שִׁבְעָה.** כְּמוֹ בִּשְׁאָר שַׁבָּתוֹת. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן רפ״ב (סק״ב) דִּלְכַתְּחִלָּה אֵין כְּדַאי לְהוֹסִיף עַל שִׁבְעָה. וְאֶפְשָׁר בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹתְנִין הָעוֹלִין הַרְבֵּה מָעוֹת לִצְדָקָה, הַמֵּקֵל לֹא הִפְסִיד [פְּרִי מְגָדִים (א״א הקדמה)]: (ד) **וּמַפְטִיר.** [ב]בַּהַפְטָרָה אֵין אוֹמְרִים מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ, רַק וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ וְכוּ׳ [דַּרְכֵי מֹשֶׁה (ס״ב) וְאַחֲרוֹנִים]: **ב** (ה) **מִילָה.** וְאוֹמְרִים זְכֹר בְּרִית. וְאִם חָל בְּשַׁבָּת (ג) אוֹמְרִים יוֹם לְיַבָּשָׁה: (ו) **בֵּין יוֹצֵר לְמוּסָף וְכוּ׳.** דִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית קֹדֶם, שֶׁהִיא תָּדִיר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן מוּסָף: (ז) **אַחַר ׳אַשְׁרֵי׳.** וְיֵשׁ נוֹהֲגִין לָמוּל קֹדֶם ׳אַשְׁרֵי׳ [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב)], וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה סִימָן תקצ״א (סק״ב) שֶׁהִסְכִּים גַּם כֵּן דְּכֵן נָכוֹן לַעֲשׂוֹת מִכַּמָּה טְעָמִים עַיֵּן שָׁם: (ח) **בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לָצֵאת.** כְּגוֹן שֶׁאֵין עֵרוּב וְאֵין יְכוֹלִין לְהָבִיא הַתִּינוֹק לְבֵית הַכְּנֶסֶת: (ט) **עַד אַחַר חֲזָרַת**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (א) מָגֵן אַבְרָהָם וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ג) מַטֵּה אֶפְרַיִם (ס״א) וְעַיֵּן סִימָן רפ״ו (ס״א): (ג) **וּמַה שֶּׁאוֹמֵר בְּמַעֲרִיב עוֹד פַּעַם אַחַת בְּתוֹךְ סְלִיחוֹת לֹא חֲשִׁיב, דְּלֹא חֲשִׁיב אֶלָּא מַה שֶּׁאוֹמְרִים בְּתוֹךְ תְּפִלָּה:**

א (א) כֵּן מוּכָח לְעֵיל סִימָן רפ״ב סָעִיף א׳ בְּהַגָּ״הּ: **ב** (ג) **וּבְאֵלִיָּה רַבָּה** (סק״ג) **כָּתַב דְּיֵשׁ שֶׁאֵין אוֹמְרִים יוֹם לְיַבָּשָׁה** דְּהָוֵי כְּמוֹ הַלֵּל, עַיֵּן שָׁם, **וּבִתְשׁוּבַת שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב** מַהֲדוּרָא ד׳ חֵלֶק ב׳ סִימָן קנ״ה **כָּתַב דְּאוֹמְרִים:**

ליקוטי דברי הרב: א] בשו״ע הרב (סי׳ רפו ס״ה) כתב כן, והוסיף: ומכל מקום אם אירע שלא התחילו מוסף עד שהגיע זמן מנחה קטנה, לא יתפללו מנחה תחלה בצבור כדי שלא יטעו ההמון לעשות כן פעם אחרת ולא אמרו להתפלל מנחה תחלה אלא ביחיד שאירע לו כן. **ב]** וכ״כ בשו״ע הרב (ס״ב) שיאמר ודברך אמת וקיים לעד ברוך אתה ה׳ מלך על כל הארץ מקדש וכו׳. אך בסידורו הנוסח: ודברך מלכנו אמת קיים לעד בא״י מלך מוחל וסולח לעוונותינו וכו׳.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

פב: הִלְכוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים סִימָן תרכא תרכב

(י) וְחוֹזְרִים וְאוֹמְרִים קַדִּישׁ: ג [ה]מְבָרְכִין (יא) עַל הַמִּילָה בְּלֹא כּוֹס. (וְיֵשׁ אוֹמְרִים דִּמְבָרְכִין בְּכוֹס (יב) וְנוֹתְנִים (ד) לַתִּינוֹק הַנִּמּוֹל, וְכֵן נוֹהֲגִין): ד (יג) בְּמוּסָף [ו]אוֹמֵר שְׁלִיחַ צִבּוּר סֵדֶר (ה) [ה] עֲבוֹדָה. הַגָּהּ: וְנוֹהֲגִין (יד) לִפֹּל עַל פְּנֵיהֶם כְּשֶׁאוֹמְרִים וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם, גַּם בְּעָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ. אֲבָל שְׁלִיחַ צִבּוּר אָסוּר (ו) לַעֲקֹר מִמְּקוֹמוֹ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה כְּדֵי לִפֹּל עַל פָּנָיו, (טו) וְיֵשׁ לִמְחוֹת (טז) בְּיַד הָעוֹשִׂים כֵּן: ה [ז]סֵדֶר הַוִּדּוּי, (ז) (יז) חָטָאתִי עָוִיתִי פָּשַׁעְתִּי: ו [ח]נָהֲגוּ לִדֹּר צְדָקוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּעַד (ח) (יח) הַמֵּתִים. (וּמַזְכִּירִין נִשְׁמוֹתֵיהֶם, (יט) דְּהַמֵּתִים גַּם כֵּן יֵשׁ לָהֶם כַּפָּרָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים) (מרדכי (אות תשכז)):

ה מָרְדְּכַי (אות תשכז) בְּשֵׁם רִ״י בַּר שִׁמְשׁוֹן. ו טוּר וּשְׁאָר פּוֹסְקִים מֵהַהוּא דְּנָחֵית קַמֵּיהּ דְּרָבָא יוֹמָא ל״ו (ע״ב) וְנ״ו (ע״ב). ז בְּרַיְיתָא שָׁם (ל״ב) [ל״ו] (ע״ב) וְכַחֲכָמִים טוּר בְּשֵׁם הָרִי״ף (ו.) וּבַהַ״ג (סי׳ יג) וְרַב פַּלְטוֹי וְרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (לו:). ח מָרְדְּכַי (תשכז) עַל פִּי סִפְרֵי (שופטים) בְּעֶגְלָה עֲרוּפָה אֲשֶׁר פָּדִיתָ אֵלּוּ הַמֵּתִים וְכוּ׳.

א טוּר וְהַמָּרְדְּכַי (אות תשכז) בְּשֵׁם סֵדֶר רַב עַמְרָם.

תרכב סֵדֶר תְּפִלַּת מִנְחָה. וּבוֹ ד׳ סְעִיפִים:

א [א]לְמִנְחָה אוֹמֵר (א) ׳אַשְׁרֵי׳ ׳וּבָא לְצִיּוֹן׳, וְאֵין אוֹמְרִים ׳וַאֲנִי תְפִלָּתִי׳ אֲפִלּוּ אִם חָל (ב) לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת. הַגָּהּ: (ג) וְאֵין אָנוּ נוֹהֲגִין לוֹמַר: ׳אַשְׁרֵי׳ ׳וּבָא לְצִיּוֹן׳ קֹדֶם מִנְחָה (ד) רַק קֹדֶם נְעִילָה, וְכֵן כָּתְבוּ קְצָת רַבְוְתָא (מרדכי (אות תשכז) והגהות מיימוני סוף ספר אהבה (תפלה פי״ג אות ח) וסוף הלכות יום כיפור (סוף פ״ג ד״ה כשאומר) וכל בו (סי׳ ע) ומנהגים (לרי״א טירנא מנהג יוה״כ)). (ה) וְאֵין אוֹמְרִים (א) אֵין כֵּאלֹהֵינוּ בְּיוֹם כִּפּוּר (מנהגים (שס)):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

שַׁעַר ד׳ סָעִיף י״ז וּבְפִתְחֵי שְׁעָרִים שָׁם: ד [ה] עֲבוֹדָה. וְכָתַב בְּנוֹדָע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָא תִּנְיָינָא סִימָן קכ״ז מַה שֶּׁדִּלְגוּ בְּמוּסַף יוֹם הַכִּפּוּרִים, מִלְּבַד חַטַּאת הַכִּפּוּרִים, טוֹב עָשׂוּ כִּי חַטָּאת הַפְּנִימִי אֵינוֹ מִן הַמּוּסָפִים וְעִקָּרוֹ בְּפָרָשַׁת אַחֲרֵי בְּקָרְבְּנוֹת הַיּוֹם, וְגַם אֵין פֵּרוּשׁ לְנֻסַּח זֶה בְּמָקוֹם זֶה כֵּיוָן שֶׁכְּבָר אָמַר וּשְׁנֵי תְּמִידִים כְּהִלְכָתָן, אֵיךְ יֹאמַר אַחַר כָּךְ מִלְּבַד חַטַּאת הַכִּפּוּרִים וְעוֹלַת הַתָּמִיד כו׳ וְאַטּוּ שְׁלֹשָׁה תְּמִידִים יֵשׁ, וְהָאוֹמְרִים אוֹתוֹ, אֵין לוֹמַר רַק מִלְּבַד חַטַּאת הַכִּפּוּרִים וְלֹא יוֹתֵר, וְכֵן בְּמוּסַף רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֵין לוֹמַר רַק מִלְּבַד עוֹלַת הַחֹדֶשׁ וְלֹא יוֹתֵר, אֲבָל הַמְסַיְּמִים עוֹלַת הַתָּמִיד אֵינוֹ נָכוֹן, שֶׁכְּבָר אָמְרוּ וּשְׁנֵי תְּמִידִים כְּהִלְכָתָם, וּדְלֹא כְּהָרְמָ״א סִימָן (תקצ״ה) [תקצ״א] (ס״ב). וְשׁוּב נִתְיַשַּׁבְתִּי שֶׁהַתּוֹרָה הִזְכִּירָה אֵצֶל הַמּוּסָפִים, מִלְּבַד חַטַּאת הַכִּפּוּרִים, וְהָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק י׳ מֵהִלְכוֹת תְּמִידִין וּמוּסָפִין כו׳, שְׁמַע מִינַּהּ שֶׁחַטַּאת הַכִּפּוּרִים הַפְּנִימִי שַׁיָּךְ קְצָת לְקָרְבַּן מוּסָף, וְלָכֵן אִי לָאו דְּמִסְתְּפֵינָא הֲוָה אֲמִינָא לוֹמַר גַּם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וּשְׁנֵי שְׂעִירִים לְכַפֵּר, וְאָז לֹא יְסַיְּמוּ כְּלָל מִלְּבַד חַטַּאת הַכִּפּוּרִים, וּמִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לוֹמַר וּשְׁנֵי שְׂעִירִים, יְסַיֵּם ׳מִלְּבַד חַטַּאת הַכִּפּוּרִים׳ אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ תֵּבוֹת וְלֹא יוֹתֵר. וְעַיֵּן בְּדָגוּל מַרְבָבָה (ד״ה שו״ע ס״ד) שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן שֶׁיֹּאמַר וּשְׁנֵי שְׂעִירִים לְכַפֵּר, וְלֹא יֹאמַר מִלְּבַד חַטַּאת הַכִּפּוּרִים, וְעַיֵּן בְּסִימָן תקצ״א (סק״א) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַדָּגוּל מַרְבָבָה וּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם. וְעַיֵּן בְּטַ״ז סִימָן קי״ג (סק״ד) שֶׁאוֹתָם שֶׁמַּכִּים עַל לִבָּם בַּאֲמִירַת שֶׁחָטְאוּ שֶׁעָווּ, שַׁפִּיר עָבְדִי שֶׁאָנוּ מְדַמִּים עַצְמֵנוּ כְּאִלּוּ אֲנַחְנוּ אוֹתָם בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִתְחָרְטִים כו׳:

בְּאֵר הֵיטֵב

יוֹם לְיַבָּשָׁה, עַיֵּן סִימָן תקפ״ד (ס״ד): ג (ד) לַתִּינוֹק. דְּהַיְינוּ דְּמִלְּבַד מַה שֶּׁנּוֹתְנִין לְפִי הַתִּינוֹק כְּשֶׁאוֹמֵר ׳בְּדָמַיִךְ חֲיִי׳ צָרִיךְ לִתֵּן לוֹ לִשְׁתּוֹת קְצָת מֵהַכּוֹס, מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) עַיֵּן שָׁם וְעַיֵּן סִימָן תקנ״ט סָעִיף ז׳: ד (ה) עֲבוֹדָה. דְּעִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל הָיָה בְּמוּסָף, עַיֵּן טַ״ז (סק״ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד): (ו) לַעֲקֹר. וּכְבָר פָּשַׁט הַמִּנְהָג שֶׁגַּם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר נוֹפֵל עַל פָּנָיו. לְבוּשׁ (ס״ו). אֲבָל לֹא יַעֲקֹר רַגְלָיו, גַּם יַעֲמֹד קְצָת רָחוֹק בַּתְּחִלָּה מֵהַתֵּבָה, וְכֵן נוֹהֲגִים, וְעַיֵּן סִימָן קל״א (ס״ח) דְּיֵשׁ לְהִשְׁתַּטֵּחַ עֲשָׂבִים עַל הָרִצְפָּה: ה (ז) חָטָאתִי. הַחֵטְא שׁוֹגֵג, עָוֹן מֵזִיד, פֶּשַׁע מוֹרֵד, וְצָרִיךְ לוֹמַר הַקַּל תְּחִלָּה: ו (ח) הַמֵּתִים. וְלָכֵן נִקְרָא יוֹם הַכִּפּוּרִים בִּלְשׁוֹן רַבִּים, רְצוֹנוֹ לוֹמַר לַחַיִּים וּלְהַמֵּתִים. מַהֲרִ״י וַוַיְיל (סי׳ קצא):

א (א) אֵין כֵּאלֹהֵינוּ. אֲבָל פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת יֵשׁ לְאָמְרוֹ. אַחֲרוֹנִים:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

סֵפֶר תּוֹרָה. לִמְקוֹמָהּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא בִּזָּיוֹן לְהַנִּיחַ סֵפֶר תּוֹרָה וְלָצֵאת לַחוּץ: (י) וְחוֹזְרִים וְאוֹמְרִים קַדִּישׁ. הִנֵּה זֶה נָכוֹן לְדַעַת הַמְחַבֵּר, דְּהַמִּילָה הוּא קֹדֶם ׳אַשְׁרֵי׳, אִם כֵּן כְּשֶׁיָּבוֹאוּ יֹאמְרוּ אַשְׁרֵי וְקַדִּישׁ וְכַיָּדוּעַ דְּקַדִּישׁ זֶה קָאֵי עַל אַשְׁרֵי, אֲבָל לְדַעַת רַמָ״א דְּהַמִּילָה הוּא אַחַר ׳אַשְׁרֵי׳ (ג) אִם כֵּן יֵשׁ הֶפְסֵק גָּדוֹל בֵּין הָ׳אַשְׁרֵי׳ וְלַקַּדִּישׁ עַל יְדֵי הֲלִיכָה שֶׁלַּחוּץ. אָכֵן זֶה מַיְירֵי בְּמָקוֹם שֶׁאוֹמְרִים יְהִי רָצוֹן קֹדֶם מוּסָף שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּמָּה פְּסוּקִים וַעֲלַיְיהוּ יִהְיֶה קָאֵי הַקַּדִּישׁ, וּבִמְקוֹמוֹת שֶׁאֵין אוֹמְרִים הַיְהִי רָצוֹן, יֵשׁ לוֹמַר אֵיזֶה מִזְמוֹר קֹדֶם אֲמִירַת הַקַּדִּישׁ: ג (יא) עַל הַמִּילָה בְּלֹא כּוֹס. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דִּמְבָרְכִין רַק בִּרְכַּת אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן, אֲבָל לֹא הַבְּרָכָה שֶׁעַל הַכּוֹס דַּהֲלֹא צָרִיךְ לִטְעֹם מִמֶּנּוּ וְאִי אֶפְשָׁר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְלִתֵּן לְתִינוֹקוֹת לִשְׁתּוֹת גַּם כֵּן אֵין כְּדַאי, דְּחָיְישִׁינַן דִּילְמָא אָתֵי לְמִיסְרַךְ עַל יְדֵי זֶה לִשְׁתּוֹת תָּמִיד בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְרַשַּׁאי לִמְצֹץ הַדָּם כְּדַרְכּוֹ בְּחֹל, וְהַנּוֹהֲגִים לִמְצֹץ בְּיַיִן לֹא יְזַלְּפוּ בַּפֶּה וְלֹא בְּמוֹךְ מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ סְחִיטָה, רַק יְזַלְּפוּ בַּיָּד לְבַד [מַטֵּה אֶפְרַיִם (ס״ו)]: (יב) וְנוֹתְנִין לַתִּינוֹק הַנִּמּוֹל. רְצוֹנוֹ לוֹמַר מִלְּבַד (ד) מַה שֶּׁנּוֹתְנִין בְּפִי הַתִּינוֹק כְּשֶׁאוֹמֵר ׳בְּדָמַיִךְ חֲיִי׳, צָרִיךְ לִתֵּן לוֹ לִשְׁתּוֹת קְצָת מִן הַכּוֹס, דְּאִם לֹא כֵן אִיכָּא גְּנַאי לְהַכּוֹס [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג)]. וְאִם מָלִין אֵצֶל הַיּוֹלֶדֶת (ה) וְהַיּוֹלֶדֶת חוֹלָה בְּעִנְיָן שֶׁמֻּתֶּרֶת לֶאֱכֹל, יָכוֹל לְהוֹצִיאָהּ (ו) וְגַם יֹאמַר לָהּ שֶׁתְּכַוֵּן לָצֵאת בְּבִרְכָתוֹ וְתִשְׁתֶּה מִמֶּנּוּ: ד (יג) בְּמוּסָף וְכוּ׳. דְּעִקַּר עֲבוֹדָה שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל הָיָה בְּמוּסָף, וּלְכָךְ אָנוּ אוֹמְרִים גַּם כֵּן כְּדֵי לְקַיֵּם וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ: (יד) לִפֹּל עַל פְּנֵיהֶם. וְעַיֵּן סִימָן קל״א (ס״ח) דְּיֵשׁ לְהִשְׁתַּטֵּחַ עֲשָׂבִים עַל הָרִצְפָּה מִשּׁוּם דְּאָסוּר לִשְׁטֹחַ אַפָּיו עַל הָרִצְפָּה, אוֹ יָחֹץ בְּטַלִּיתוֹ: (טו) וְיֵשׁ לִמְחוֹת. דַּהֲרֵי שָׁנִינוּ (ברכות לג.) אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק: (טז) בְּיַד הָעוֹשִׂים כֵּן. אֲבָל כְּבָר פָּשַׁט הַמִּנְהָג שֶׁגַּם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר עוֹשֶׂה כֵּן, וְנִרְאֶה שֶׁהֵם סוֹמְכִין דַּהֲלִיכָה לֹא מִיקְרֵי הֶפְסֵק [טַ״ז (סק״ג)] וְכָעֵת פָּשַׁט הַמִּנְהָג שֶׁנּוֹתְנִין עוֹד שְׂטֶענְדֶּע״ר לְפָנָיו, וּבָעֲבוֹדָה מְסַלְּקִין אוֹתוֹ הַשְּׂטֶענְדֶּע״ר (ז) וְאֵין עוֹקֵר רַגְלָיו [פְּרִי מְגָדִים (מש״ז סק״ג)]: ה (יז) חָטָאתִי עָוִיתִי פָּשַׁעְתִּי. חֵטְא שׁוֹגֵג, עָוֹן מֵזִיד, פֶּשַׁע מֶרֶד, וְצָרִיךְ לוֹמַר הַקַּל תְּחִלָּה: ו (יח) הַמֵּתִים. וְלָכֵן נִקְרָא יוֹם הַכִּפּוּרִים בִּלְשׁוֹן רַבִּים, רְצוֹנוֹ לוֹמַר לַחַיִּים וּלְהַמֵּתִים [מַהֲרִ״י וַוַיְיל (סי׳ קצא)]: (יט) דְּהַמֵּתִים גַּם כֵּן יֵשׁ לָהֶם כַּפָּרָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. כְּשֶׁנּוֹדְרִין בַּעֲבוּרָן, דְּאָמְרִינַן אִלּוּ הָיָה חַי הָיָה נוֹתֵן גַּם כֵּן צְדָקָה [וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה עָנִי, הָיָה טְהוֹר לֵב וְרוֹצֶה לִתֵּן]. אֲבָל בַּעֲבוּר רָשָׁע אֵינוֹ מוֹעִיל [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים], וְאִם הִתְוַדָּה קֹדֶם מוֹתוֹ, יֵשׁ לוֹמַר דְּיֵשׁ לוֹ כַּפָּרָה וּכְצַדִּיק חָשׁוּב [פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ו)], וּמִסְתַּבְּרָא דְּאִם הַבֵּן נוֹתֵן בְּעַד אָבִיו, בְּכָל גַּוְנֵי מוֹעִיל לְהָקֵל דִּינוֹ, דִּבְרָא מְזַכֶּה אַבָּא:

א (א) אַשְׁרֵי. כְּדֵי (א) לְהַפְסִיק בֵּין תְּפִלַּת מוּסָף לִתְפִלַּת הַמִּנְחָה: (ב) לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת. לְפִי (ג) שֶׁבְּשַׁבָּת אוֹמְרִים לְשֶׁבַח יִשְׂרָאֵל, שֶׁאַף שֶׁאָכְלוּ וְשָׁתוּ מִתְפַּלְּלִים, לֹא כְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם, וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים אֵין צָרִיךְ לָזֶה: (ג) וְאֵין אָנוּ נוֹהֲגִין. כְּדֵי (ג) לְמַהֵר שֶׁלֹּא יַעֲבֹר זְמַן הַמִּנְחָה, (ד) וְדֵי בְּהֶפְסֵק קְרִיאַת הַתּוֹרָה: (ד) רַק קֹדֶם נְעִילָה. כְּדֵי (ה) לְהַפְסִיק בֵּין מִנְחָה לִנְעִילָה: (ה) וְאֵין אוֹמְרִים אֵין כֵּאלֹהֵינוּ. לְפִי שֶׁבְּשַׁבָּת אוֹמְרִים כֵּן, כְּדֵי לְמַלֹּאת הֶחָסֵר מִמֵּאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם, וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים אִיכָּא הַרְבֵּה שְׁבָחִים וְאֵין צָרִיךְ לְמַלֹּאת בָּזֶה. גַּם פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת אֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁהוּא כָּלוּל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ג) מַטֵּה אֶפְרַיִם (ס״ב): ג (ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ה) מַטֵּה אֶפְרַיִם (ס״ז). וְכָתַב דְּזֶה עָדִיף יוֹתֵר מִנְּתִינָה לְתִינוֹק הַנִּמּוֹל, עַיֵּן שָׁם: (ו) שָׁם. וְכָתַב שָׁם וְהוּא שֶׁתִּשְׁמַע הַבְּרָכָה וְלֹא תַּפְסִיק בֵּין שְׁמִיעַת הַבְּרָכָה לִשְׁתִּיַּת הַכּוֹס: ד (ז) וְשַׁמֵּשׁ הַכְּנֶסֶת מַגְבִּיהוֹ וּמַעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו בְּעִנְיָן שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לַעֲקֹר רַגְלָיו מִמְּקוֹמוֹ: א (א) בֵּית יוֹסֵף: (ג) טוּר: (ג) מָרְדְּכַי (אות תשכז): (ד) כָּל בּוֹ (סי׳ ע): (ה) הַגָּהוֹת מַיְימוֹנִי (סוף פ״ג ד״ה כשאומר):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah